

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Fővárosi Ítéltábla, a Berta, Rakvács és Társai Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Berta József ügyvéd) által képviselt felperesnek az Igazságügyi és Rendészeti Minisztérium Igazságügyi Kodifikációs és Szolgáltatási Főosztály Jogi Képviselési Osztály (1055 Budapest, Kossuth L. tér 4., ügyintéző: dr. Tündik Ágnes jogtanácsos) által képviselt Magyar Állam alperes ellen **kártalanítás** iránt indított perében a Fővárosi Bíróság 2008. október 16. napján kelt 2. P. 20.448/2007/11. számú ítélete ellen a felperes 2008. december 15. napján 12. sorszám alatt előterjesztett fellebbezése folytán - tárgyaláson - meghozta a következő

Ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja, és kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 (tizenöt) napon belül 1.600.000 (egy-millió-hatszázezer) forintot, valamint ezen összeg után 2006. július 20. napjától a kifizetés napjáig járó, a mindenkor naptári félét megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatot.

A felperest az elsőfokú eljárási illeték megfizetése alól mentesíti, és megállapítja, hogy az elsőfokú eljárás illetéke az államot terheli. A felek az elsőfokú eljárás költségeit maguk viselik.

Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

A másodfokú eljárási illeték az államot terheli, és a felek a másodfokú eljárás költségeit maguk viselik.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás:

A felperes 2007. január 23. napján a Budapesti XX., XXI. és XXIII. Kerületi Bíróságnál előterjesztett keresetében arra alapozva, hogy 2003. június 29. napjától 2004. január 22. napjáig előzetes letartóztatásban volt azon büntetőeljárás részeként, melynek eredményeként a Budapesti XX., XXI. és XXIII. Kerületi Bíróság 2006. május 9. napján meghozott és 2006. július 20. napján jogerőre emelkedett 5. B. XXI. 1486/2005/17. számú ítéletével őt a robbanóanyaggal és robbantószerrel visszaélés büntette, illetve a lőszerrel visszaélés büntette vádja alól felmentette, 2.727.847 Ft vagyoni és 7.000.000 Ft nem vagyoni kár megtérítésére kérte kötelezni az alperest 2006. július 20. napjától számított kamatok mellett. Utóbb vagyoni kárigényét 1.500.000 Ft-ra leszállította azzal az indokolással, hogy a letartóztatás miatt összesen ilyen nagyságú kölcsönre volt szüksége, amit egyébként már visszafizetett. Keresetét a Be. 580. § (1) bekezdés II. a) pontjára, 582., 583. és 584. §-aira, a Ptk. 339. és 350. §-aira, 301. § (1), 360. § (1) és (2) bekezdéseire alapozta. Az alperesi védekezés ismeretében is fenntartotta, hogy a kártalanítás megilleti, mert azt a bűncselekményt kell a kártalanítás körében figyelembe venni, ami miatt az előzetes letartóztatást elrendelték. Ezt a törvény indokolása is tartalmazza. Sem az előzetes letartóztatást, sem a lakhelyelhagyási tilalmat nem a szerzői jog megsértése miatt rendelték el. A pénzbüntetésbe való beszámítással a kártalanítás jogalapja nem szűnik meg.

Az alperes ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte, mert a kártalanítás objektív jogalapja hiányzik. A Be. 580. § (1) bekezdése értelmében kártalanítás csak abban az esetben jár, ha a büntetőeljárásban a terhelt bűnösségét nem állapítják meg, ha a terheltet a bűncselekmény vádja alól felmentik. A felperes felmentése nem volt teljes körű. A felperes a szerzői jogok megsértésének vétségét a büntetőeljárás során elismerte, e körben bűnösségét megállapították, és pénzbüntetésre ítélték, ezért kártalanítás nem illeti meg. Az előzetes letartóztatásban töltött időt a felperes büntetésébe beszámították, ami csak akkor történhet meg, ha bűnösséget állapítanak meg. E védekezése el nem fogadása esetére nyilatkozott a felperes által érvényesített összezszerúságra. Az előzetes letartóztatással általában együtt járó, köztudomású sérelmeket nem vitatta, de a felperes által igényelt 7.000.000 Ft-ot eltúlzottnak minősítette. Nem volt perköltségigénye.

A Fővárosi Bíróság 2008. október 16. napján meghozott 2. P. 20.448/2007/11. számú ítéletével a felperes keresetét elutasította, és kötelezte, hogy külön felhívásra az állam javára fizessen meg 583.670 Ft kereseti illetéket.

Az ítélet jogi indokolásában az elsőfokú bíróság a Be. 129. § (2) bekezdésének és 580. § (1) bekezdés II. a) pontjának felhívása után kifejtette, hogy a jelen per alapját képező büntetőügyben mind a szerzői jogok megsértése, mind pedig a robbanóanyaggal és robbantószerrel visszaélés törvényi tényállása szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmények, és így az előzetes letartóztatás feltételei fennálltak. A vád tárgyává tett cselekményeket a bíróság egy eljárásban bírálta el, majd azokról egy ítéletben döntött. A bűnösséget a

büntetőügyben eljáró bíróság megállapította a vád tárgyává tett cselekmények egyikében, míg a robbanóanyaggal és robbantószerrel visszaélés büntette és a lőszerrel visszaélés büntette miatti vád alól a felperest felmentette. Az elsőfokú bíróság szerint a kereset objektív jogalapja hiányzott, hiszen a felperest egy eljárásan belül a terhére rótt egyik cselekményben bűnösnek találták. A kártalanítás objektív jogalapja hiányában utasította el a keresetet. Megállapította, hogy a felperes bizonyos mértékű sérelmet elszenvedett, a kártalanítás objektív jogalapja hiányában azonban az alperes helytállás nem terheli. Azt is szükségesnek ítélte rögzíteni, hogy a felperes büntetőjogi felelősségét a szerzői jogok megsértése vétségében megállapították, vele szemben pénzbüntetést szabtak ki, melyet a vonatkozó törvényi előírások alapján az előzetes letartóztatásba teljes mértékben beszámítottak.

A perköltség viseléséről szóló rendelkezésnél rámutatott, hogy a kereset leszállítása az illetékalap számítását nem érinti, az illetéket az 1990. évi XCIII. törvény (Itv.) 39. § (1) bekezdése alapján kellett megállapítani, melyet a Pp. 78. § (1) bekezdése értelmében a felperes köteles viselni. Az alperes perköltséget nem kért, ezért e vonatkozásban az elsőfokú bíróság a Pp. 78. § (2) bekezdésére utalva a rendelkezést mellőzte.

A felperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatását, az alperes marasztalását kérte leszállított keresete szerint 8.500.000 Ft-ban és annak 2006. július 20. napjától számított kamataiban. Hangsúlyozta, hogy robbantószerrel és lőszerrel visszaélés büntette miatt vették őrizetbe, rendelték el és hosszabbították meg az előzetes letartóztatását. Olyan bűncselekmények miatt volt közel hét hónapig előzetes letartóztatásban, amelyek vádja alól jogerősen felmentették. Ezért téves, hogy hiányozna a kártalanítás objektív jogalapja. A Be. 581. § (2) bekezdésében szabályozott kártalanítást kizáró okok egyike sem áll fenn. A szerzői jogok megsértése miatti pénzbüntetésre ítéltésem nem zárhatja ki a kártalanítási igényét, mert e vétség miatt a rendőrség 2003. október 27. napján hallgatta ki gyanúsítottként, és ekkor már négy hónapja előzetes letartóztatásban volt. Több ügy egyesítésekor vagy több vádpont esetén azt kell vizsgálni, hogy mely bűncselekmény miatt helyezték a terheltet előzetes letartóztatásba, és ezen bűncselekményről illetően mi lett az eljárás eredménye.

Az alperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Előadta, hogy a felperes szerint több ügy egyesítésekor vagy több vádpont esetén azt kellene vizsgálni, hogy mely bűncselekmény miatt helyezték a terheltet előzetes letartóztatásba, és e bűncselekményről illetően mi volt az eljárás eredménye. Ezt az alperes már az elsőfokú eljárásban is vitatta. A büntetőeljárás megindulásakor, 2003. június 27. napján a felperes gépkocsijában töltényeket és kézigrántót találtak. Az ezt követően fogatosított házkutatás során lefoglalták a felperes engedéllyel tartott fegyvereit és lőszereit, petárdákat, idegen személyek okiratait, számítógépét, számítógépes programokat, az azokat rögzítő Winchesterekkel együtt. Az eljárás során megállapítást nyert, hogy a felperes 2003. február 24. és május 31. napja között engedély nélkül másolt le saját részére számítógépes

programokat, és ezért a szerzői jogok megsértésének vétsége miatt pénzbüntetésre ítélték. A büntetőeljárás egységes, az egy eljárásban, egy vádiratban és egy büntetőítéletben elbírált több bűncselekmény esetén, ha valamely vád tárgyává tett bűncselekmény miatt a terheltet elítélik, a büntetőeljárás befejezésekor hatályos Be. 580. § (1) bekezdésének rendelkezései szerint a terheltnek nem jár kártalanítás, hiányzik az igény objektív jogalapja. A büntetőeljárás egysége alapján került beszámításra a pénzbüntetésbe az előzetes letartóztatásban töltött idő, erre ugyanis csak az egy eljárásban elbírált bűncselekmények esetén van lehetőség.

A felperes fellebbezése folytán az elsőfokú bíróság ítéletének nem volt jogerőre emelkedett rendelkezése (Pp. 228. § (4) bekezdés), a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét egészében bírálta felül.

A felperes fellebbezése a következők szerint részben alapos.

A másodfokú bíróság a tényállást a következőkkel egészíti ki. A felperest 2003. június 27. napján a Btk. 263/A. § (1) bekezdés a) pontja szerinti lőfegyverrel vagy lőszerrel visszaélés büntette alapos gyanúja miatt vették őrizetbe, és ugyanezen bűncselekmény miatt indítványozták előzetes letartóztatásának elrendelését. A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2003. június 29. napján meghozott Bk. 281/2003/2. számú végzésével elrendelte a felperes legfeljebb 2003. július 29. napjáig tartó előzetes letartóztatását a lőfegyverrel és lőszerrel visszaélés büntettének alapos gyanúja miatt indult büntetőeljárásban. Fellebbezés nyomán a Fővárosi Bíróság 2003. július 4. napján 24. Bnyf. 14/2003/2. szám alatt az elsőfokú végzést helybenhagyta. E végzés indokolása a Btk. 263/A. § (1) bekezdésében szabályozott bűncselekmény mellett tartalmazta a Btk. 263. § (1) bekezdésével tilalmazott robbantószerrel visszaélés büntettét is, mint aminek az alapos gyanúja a felperes vonatkozásában kellően alátámasztott. Az előzetes letartóztatás határidejének meghosszabbítására vonatkozó előterjesztés továbbra is e két bűncselekmény alapos gyanújáról szólt. A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2003. július 25. napján meghozott 3. Bny. XX. 760/2003/2. számú végzésével az előzetes letartóztatást 2003. október 29. napjáig meghosszabbította, és csak a végzés rendelkező része utalt arra, hogy a felperessel szemben lőfegyverrel és lőszerrel visszaélés büntette és más bűncselekmény miatt van folyamatban nyomozás. E végzést a Fővárosi Bíróság 2003. augusztus 25. napján meghozott 24. Bnf. 465/2003/2. számú végzésével helybenhagyta, indokolása szerint a felperessel szemben a lőszerrel és lőfegyverrel visszaélés büntettének alapos gyanúja kapcsán voltak vizsgálandók az előzetes letartóztatás feltételei. Az előzetes letartóztatás határidejének meghosszabbítása iránti 2003. október 10. napján kelt előterjesztés tartalmaz utalást arra, hogy a felperestől a házkutatás során lefoglalt jogvédelem alatt álló számítógépes programok jogosulatlan másolatok voltak. A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2003. október 22. napján meghozott 2. Bny. XXI. 1488/2003/3. számú végzésével a felperes előzetes letartóztatását 2004. január 29. napjáig meghosszabbította, de a felperessel szembeni eljárás tárgyát képező bűncselekményként változatlanul a Btk. 263/A. § (1) és 263. § (1) bekezdéseiben

szabályozottak szerepeltek. E végzést a Fővárosi Bíróság 2003. október 29. napján meghozott 17. Bnf. 1165/2003/2. számú végzésével helybenhagyta.

A felperest 2003. október 27. napján gyanúsították meg 9 rb a Btk. 329/A. § (1) bekezdésébe ütköző és aszerint minősülő szerzői és szomszédos jogok megsértése vétségével. A felperes előzetes letartóztatása tehát 2003. június 29. és 2003. október 29. napja között olyan bűncselekmények miatt volt elrendelve és fenntartva, amelyeknek vádja alól a bíróság jogerősen felmentette.

Az így kiegészített tényállás mellett az elsőfokú bíróság ítélete alkalmas az érdemi felülbírálatra.

Az alperesnek a kártalanítás objektív jogalapja hiányával kapcsolatos okfejtése tekintetében a másodfokú bíróság annak tulajdonít jelentőséget, hogy a felperes előzetes letartóztatását 2003. június 29. és 2003. október 29. napja közötti időre olyan bűncselekmények miatt rendelték el és tartották fenn, amelyeknek vádja alól a bíróság jogerősen felmentette. Ezen idő alatt letartóztatása semmiféle kapcsolatban nem állt, mert nem állhatott azzal a bűncselekménnyel, amivel csak négy hónappal később gyanúsították meg, és ami miatt utóbb bűnösségét megállapították. A felperes kártalanítás iránti kérelme előterjesztésekor hatályos Be. 580. § (1) bekezdése akként rendelkezett, hogy kártalanítás jár az előzetes letartóztatásért ..., ha II. a bíróság a) terheltet felmentette. Kétségtelen, hogy utóbb a Be. ezen rendelkezése módosult, és a III. pont révén részletesebb szabályokkal egészült ki. A perben releváns időben hatályos rendelkezés azonban azt mondta ki, hogy jár a kártalanítás az előzetes letartóztatás miatt, ha a bíróság a terheltet felmentette. Alkotmányos követelmény, hogy amennyiben a bűnösség vagy bűnösség alapjául szolgáló tényállás megállapítására valamely okból nem kerül sor, úgy a kártalanítás egyébként járulékos kérdésében se szülessen olyan döntés, amely a bűnösséget megállapító határozathoz kapcsolódik (41/2003. (VII. 2.) AB határozat). A korábban rögzítettek szerint a felperes négy hónapig csak olyan bűncselekmények miatt állt a személyi szabadságát korlátozó kényszerintézkedés hatálya alatt, aminek a vádja alól felmentették. Ezért a másodfokú bíróság álláspontja szerint a felperes vonatkozásában a kártalanítás objektív jogalapja fennáll. Addig, amíg a felperest a szerzői és szomszédos jogok megsértése vétségével meg nem gyanúsították, előzetes letartóztatása e bűncselekménnyel nem állhat összefüggésben.

A felperes vagyoni és nem vagyoni kára megtérítését kérte. A nem vagyoni kár tekintetében a másodfokú bíróság értékelte azt a köztudomású, ezért bizonyításra nem szoruló tény, hogy a személyi szabadság korlátozása, a börtönviszonyok fizikai és pszichikai vonatkozásban egyaránt megterhelőek és általában is károsak. Az ennek során elszenvedett sérelmek a szabadulást követő életvitelben, munkavégzésben is hátrányt jelenthetnek. A felperes azonban többsérsérelmeket nem tudott bizonyítani, a meghallgatott tanúk is csak az általában köztudomásúnak tartott sérelmek elszenvedését erősítették meg. Ezért a másodfokú bíróság a Pp. 206. §-a szerinti mérlegelés alkalmazásával a felperes nem vagyoni kárát (egy

hónapra 400.000 Ft-tal számolva) 1.600.000 Ft-ban határozta meg figyelembe véve az igény érvényesíthetősége idejére kialakult élet- és értékviszonyokat, és az alperest ezen összeg megtérítésére kötelezte.

Ezt meghaladóan a nem vagyoni kárra vonatkozó igényt elutasította, csakúgy mint a módosított vagyoni kár megtérítésére irányuló követelést. A felperes nagybátyja a felperes házastársának folyósított kölcsönt, nyilván hogy a család helyzetén javítson. E kölcsön azonban az előzetes letartóztatással abban az értelemben nincs közvetlen okozati összefüggésben, hogy az nem a felperes, hanem a családja javára lett felhasználva. De akár a felperes nagybátyja által biztosított kölcsön, akár a felperes édesanyja által felvett pénzügyi hitel kapcsán annak van jelentősége, hogy önmagában a felvett (felperes által visszafizetett) hitel nem tekinthető a felperes vagyonában beállott értékcsökkenésnek (Ptk. 355. § (4) bekezdés).

Nem tekintette a másodfokú bíróság figyelembe veendő körülménynek, hogy a felperest a büntetőügyben pont annyi napi tétel pénzbüntetésre ítélték, mint ahány napot a személyi szabadságot korlátozó kényszerintézkedés hatálya alatt állt. A pénzbüntetés kiszabásának és mértékének megállapításának mások a szempontjai mint a kártalanításnak. Kétségtelen ezáltal a felperes nem „ülte túl” a pénzbüntetés napi tételeinek számát. A Btk. 51. § (1) bekezdése szerint a pénzbüntetést úgy kell kiszabni, hogy - figyelemmel a cselekménnyel elért vagy elérni kívánt anyagi előnyre is - meg kell állapítani a pénzbüntetés napi tételeinek számát és - az elkövető vagyoni, jövedelmi, személyi viszonyaihoz és életviteléhez mérten - az egynapi tételnek megfelelő összeget. E § (2) bekezdése értelmében a pénzbüntetés legkisebb mértéke harminc, legnagyobb mértéke ötszáznegyven napi tétel. Egynapi tétel összegét legalább száz, de legfeljebb húszezer forintban kell meghatározni. A napi tételek száma a felperes terhére megállapított bűncselekmény súlyát, a felperes mint elkövető társadalomra veszélyességét, a bűnösség fokát, és mindazokat az enyhítő- és súlyosító körülményeket volt hivatott kifejezésre juttatni, melyek a felperes anyagi és jövedelmi viszonyaival nem állnak kapcsolatban, míg az egynapi tétel összegét a bíróság az elkövető vagyoni, jövedelmi, személyi viszonyaihoz és életviteléhez arányítva szabja ki. A kártalanítás meghatározásakor viszont a személyi szabadság korlátozásának tényét, annak a felperes testi és lelki egészségére, családi, baráti és az őt körülvevő szélesebb közösségre gyakorolt, a felperesre visszaható hatását kell értékelni.

A késedelmi kamatról szóló rendelkezés a Be. 582. § (2) és a Ptk. 301. § (1) bekezdésén alapult.

A perköltség viselésével kapcsolatos rendelkezésénél a másodfokú bíróság a Pp. 81. § (2) bekezdését tekintette irányadónak. Eszerint, ha a per kártérítésre irányul, vagy egyéb olyan követelés iránt folyik, amelynek összegszerű megállapítása bírói mérlegeléstől függ, az ellenfelet akkor is kötelezni lehet a terhére megállapított marasztalási összegnek megfelelő perköltség megfizetésére, ha a bíróság a követelt összegnél kevesebbet ítélt ugyan meg, de a követelt összeg nem tekinthető nyilvánvalóan túlzottnak. Az adott ügytípus jellegére tekintettel erősen szubjektív,

hogy a felperes milyen összeggel látja kompenzálhatónak az őt ért sérelmet. A másodfokú bíróság ezért az eredetileg követelt összeget sem minősítette nyilvánvalóan eltúlzottnak. E rendelkezés alkalmazása mellett a másodfokú bíróság az eljárás egészét értékelve úgy rendelkezett, hogy a feleket egymás javára perköltség fizetésére nem kötelezi, a felek a költségeiket maguk viselik figyelemmel arra is, hogy az alperes az elsőfokú eljárásra perköltséget nem igényelt. A 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 15. § (1) bekezdése kimondja, hogy a meg nem fizetett illetéknek, valamint az állam által előlegezett költségnek a megtérítésére a felet e rendelet szerint kötelezi a bíróság az eljárást befejező, illetőleg a perköltség viseléséről döntő határozatában. Ha a marasztalás összegének a megállapítása bírói mérlegeléstől függ, vagy a bíróság a marasztalás összegét méltányosság alapján állapította meg, a perköltségben nem marasztalt felet a meg nem fizetett illeték, vagy az állam által előlegezett költség megfizetése alól egészben, vagy részben mentesítheti. E rendelkezés alapján mentesítette a másodfokú bíróság a felperest a pervesztésével arányos kereseti és fellebbezési illeték megtérítésének kötelezettsége alól.

, 2009. május 28.

Dr. Tölg-Molnár László sk.
a tanács elnöke

Dr. Madarász Anna sk.
előadó bíró

Dr. Hóbl Katalin sk.
bíró

A kiadmány hitelül: